

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.
За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата мање се поштомском
услугом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногора“ на
Цетиње, а коме је наручио, г.
Петру Рамадановићу, б. и. аген-
ту у Котор. Доласи се шлалу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 21 фебруара.

Петроградске „Новости“ о стању у Старој Србији пишу: „Кад је дошао из Цариграда у косовски вилает Хилми-паша да уводи реформе, које је Порта била објавила, арнаутски прваци отворено су најавили, да они не хоће ни да чују ни о каквим реформама. Арнаути не хоћу реформе с једне стране с тога, што им у том случају не би лако било отимати и уништити мјесно српско становништво. С друге стране Арнаути раде под притиском многобројних тајних агената, који увномирују Стару Србију и чине све могуће, да у овој области подрже постојању смутњу. У Цариграду владу за ову агитацију тајних агената, али не имајући моћи или не бринући се, не предузимају ништа да установе поредак. Порта се стравила протеста арнаутског против увођења реформи у Старој Србији, ма да су арнаутска насиља опасна за турску власт над косовским вилаетом. По наредби из Цариграда пуштена је из тавница Старе Србије половина Арнауца, који су били осуђени за разбојништва. Хилми-паша неће одити у Призрен, Приштину, Пећ и Нови Пазар. Заузимањем је уважање реформи, и оних што је Порта била објавила, да дуго вријеме, ако не заваја. Међу тим, баш у сјеверноме дијелу Старе Србије положај ствари је грђи него ли по свим осталим областима јевропске Турске. Положај је у јужном дијелу Старе Србије и у Македонији много лакши с тога, што тамо нема Арнауца. Из овога се види како је сложено, тако авано, македонско-српско питање, и како је тешко измирити равнонародне интересе. Ако се и узме, да ће Порта без приговора пристати, да уведе реформе у Стару Србију и Македонију, које важијевају неслесиле, то у таквом случају цијела пропаст равдваја пристава Порте од његовог остварења. Ето и у Старој Србији Порта је покушавала да уведе своје реформе, па што је било? Ништа осим новог обострења неспољних односа. Заслужује пажњу, што аустројска штампа, која тако усрдно прати македонски устанак, упорно ћути о догађајима у Старој Србији... Врло је вјеројатно, када кошфликт у Старој Србији допре до последњих граница, да ће се Јевропа једног дана наћи лицем к лицу са свршеним чином, то јест, са аустројском окупацијом Старе Србије“...

БАЛКАНСКО ПИТАЊЕ у италијском парламенту.

Прошле недјеље била је расправа у италијском парламенту поводом интерпелације посланика Де Мариниса о македонском питању.

Де Маринис налаже историју балканских догађаја, не кријући бригу, коју му побуђује тежња Аустрије, да радиши своју власт на Балкану. Не вјерује да су најновије државне Бугарске и изјаве бугарске владе довољно јамство мира на Балкану, јер исте ове изјаве признају, да су намијењене реформе у Македонији први корак анексије ове покрајине Бугарској. Италијска влада треба да буде свјесна обвјезности овог часа. Постоји споразум између Аустрије и Русије, а италијска влада не

зна, што су се оне договориле, за то жали што се влада није на вријеме постарала...

Баћели (подсекретар иностраних дјела): Није тачно! Није истина!

Де Маринис... као влада државе, чији најбитнији интереси налаже, да непосредно учествује у споразумима двију држава. Послије берлинског трактата Италија је била запостављена свима другим државама, и тражи да се публицира Зелена Књига о Балканском питању. Показује солунску луку, о којој се толико брине Аустрија, као велику опасност по италијанску трговину и будућност Аустрија оставља Русији један дио Балкана а Русија Аустрији други. Немачке колонije надлажују италијанске. Спомиње италијанске славне традиције на Истоку и очекује ријеч утјехе од владе, којој напомиње, да је кроз четрдест година свог живота Италија нише изгубила него добила на Истоку. (Бурно одобравање).

Де Мартино доказује цјелиходност ове интерпелације у часу, у ком се открива опасна политичка ситуација на Истоку с догађаја, који навлачују к свом рјешењу, те пријети најбитнијим интересима Италије, ситуација пуна сумња и неизвјесности са међународних споразума јавних и тајних. Одобрава политику Приштине последњих двију година, али сада, више него оужане чете у Македонији, државне заинтересованих држава и њихово прикривено оружавње показује будућност тамне боје. Као да досадашње подривање status quo-а хоће да уступи мјесто политичком динамизму. Држи да Италија, која има највише интереса да се уздржи салашне стање, добро чини, слажући се са Аустријом и Русијом, да мир гаранати, и мило му је, што по тврђоњу подсекре тара иностраних дјела владати, да су двије царевине признале наше право привилегирани, да трагирамо с њима о реформама, које се имају увести у Македонију, прије неголи с другим потписанима берлинског трактата. Али сумња у успјех реформи и готовост Турске да их уведе. И ако се заваја устанак, то ће бити само за вријеме, а заинтересоване државе нијесу могле оставити случају страшне неизвјесности уплине и антагонизме својих политика, него је морао бити установљен тачан споразум. На којој ће се тачица измирити ти антагонизми? Нити ће се Русија одрећи свога она велике Бугарске, нити је у изгледу подизање српско-хрватско-бугарске државе са персоналном униом к казуршкој монархији, јер се првој противи историја и интерес Русије, а другој аустро-угарски дуализам. Него је сва опасност у Арбанији, где се неуморно врши религиозна акција и експанзивна политика Аустрије. Говорника увенимљују два факта; један се састоји у аустријским жељезницама и тврђавама, које ватварају и владају Црном Гором; други се може од часа до часа остварити, а то је окупација Новог Пазара, предвиђена берлинским трактатом. Кад би силе пристале, да се то збуде, и кад би Аустрија пошла напријед клином између Србије и Црне Горе ка Арбанији, ова би пала под њену хегемонију, и ми бисмо је изгубили. Говорник се нада, да положај Италије у тројном савезу, него приближење к Русији, и одличан положај у конзерту јевропском могу уклонити ту опасност, али је потребито, да се у италијанском парламенту чује глас народа, који вели: „Јадран је био и мора бити наше море; Арбанија не може бити ничија него своја или наша, кад би status quo престао.“ (Велико одобравање.)

Фирмени жали сувишу резерву, у којој се завладе италијанска. Спомиње Французи, која, и ако није заинтересована на Балкану као Италија, ипак је раздијелила комарама Жулу Књигу о Балкану. Не спомиње Аустрију, у којој се не говори него твори. Ми не знамо што се у Бечу утврдило, или држи да се поглавно расправљало о цијетези, да се не уаможе уздржати status quo. Пита што би користи дубит Трента, кад би Аустрија оку пирали Арбанију или Македонију, чим би Италија била осуђена на сирт од асфисје. Закључује да се Италија има држати политике сопствених интереса, која не допушта да се компромитира равнотежа и независност Јадранског мора. (Врло добро.)

Гвињардини опредјељује праве интересе Италије на Балкану, који су посредни и непосредни. Ови интереси не допуштају, да се заваја икоје велике државе вије у Валони, Скадру и Солуну. За што се Италија и Аустрија као савезнице коначно не споразумију односно оног дијела Балкана, гдје италијански уплив мора надвладавати? Потврђује да је час врло обвјан и очекује од владе ријеч, која ће умирити. (Добро.)

Морин, који заступа обољелог министра Принетија, говори о стању на Балкану послје Берлинског конгреса и о критичком положају у последње доба у Македонији. Италијска влада је са задовољством дочекала иницијативу руско-аустријску. Програм у Бечу уговорен био нам је саопштен, те смо имали времена да се увјеримо, да га у начелу можемо прихватити. Тако, кад је онај програм у Цариграду био развијен у специфичне предлоге од стране руског и аустријског посланика, саопштене нама као и другим свима, ми смо били у стању да их одмах одобрим. Предложене реформе односе се на вилаете косовски, битолски и солунски; док у Арбанији политички положај налази довољно јемства у споразуму утврђеном између Рима и Беча за уздржање status quo. Час је одиста обвјан и одлучан за Турску, али има наде, да ће се криза срећно ријешити, о чему слојно раде све велосије. Али ако се мир не мога уздржати, краљевска влада неће пасивно посматрати догађаје. Истина, она ће се држати вајда вјерно својих обавеза и поштовати туђе законите интересе, али неће заневјерити своју дужност, да биди, да не би ма на који начин били прејудиирани права и интереси Италије. (Одобравање.)

Де Маринис није задовољан. Он тражи енергичну и одлучну интервенцију, без које ће Италија изгубити Јадранско море. А мило му је, што влада категорички тврди, ако буде поремећен status quo, да ће енергично штитити наше интересе.

Де Мартино опажа да влада није ништа одговорила, што би открило њено схваћање; али држи да је дужност намаре, да владу најаче подржи, како би јаче и енергичније бранила наша права, за то се изјављује задовољним.

Фирмени жали да остаје потврђено, да се посјета грофа Ламардорфа збола без нашег знања, и да се позив Италије ограничава на уздржање status quo

Гвињардини жали што не може бити задовољан.

У овој расправи није учествовала крајња љеница, јер је она предпротле недеље тражила да се смањи буџет ратног министра.

„Трибуна“ при свршетку наоставаља, да је овој расправи присуствовао руски посланик Нелидов, и да ју је о великом пажњом пратио.

О НАШЕМ ТРГОВИНСКОМ УГОВОРУ са Аустро-угарском.

„Новоје Време“ посвећује уводни чланак новинарској вијести, да је Црна Гора изравла жељу да склопи трговински уговор са Аустро-угарском. Констатирајући, како је Црна Гора до сада имала трговинске уговоре са Француском, Италијом, Инглеском, Србијом и Грчком, опажа да се налази у царинском рату са Аустро-угарском и са — Русијом! „Тај царински рат довео је Црну Гору до краја пропасти. Још 3—4 године таквог несвесног економског положаја и слава земља хероја палуће жртвом нове ере мира и просвјете. То је на Цетињу опште убуђење. То би имало бити добро познато и у Петрограду, јер је наша влада ту скоро шиљала у Црну Гору свога специјалног опуномоћеника, да научи економске слае и потребе Црне Горе. Нонормалност трговинских односа Црне Горе са пријатељском Русијом, која се паражаву у чудноватим појама, да наприлику мука цјене долази на Цетиње из Француске него ли из Русије, благородарци диференцијалним царинама, показује нашу постојану непрактичност и неоправдани платоничност наших односа према браћи Словенима. Да ми више пазимо своје сопствене тргованске интересе, да имамо мало приватне иницијативе, ми бисмо могли мно-

го помоћи Црној Гори, не биде наше непосредне користи. Ми бисмо могли давати Црној Гори цио ред наших производа: муку, краљеве масло, петрољо, жигице, шећер, спирит, сукно, кожна робу — чим се испрљују главне потребе црногорског пазара. Пошто извоз Црне Горе у Русију по својству мјесних производа не би могао одговарати увозу, ми бисмо могли Црној Гори дати другу компенсацију: могли бисмо с капиталом учествовати у подизању саобраћаја Црне горе по мору са западном Јевропом, рашта јој је на црни мах нужно њеких 6—8 милиона франака за грађење луке у Бару и жељезнице из Никшића, чија је околина богата рудами и шумама, к мору. На ту сврху напи капиталисти у стању су дају у вајам 3 милиона рубаља земљи, која нема државнога дуга. Дивиденда, коју би овдје добили, по свој прилици задовољила би њихове обично повишене захтјеве. Бар по рачуну инжењера Дешковића, сам извоз природних производа к мору дао би минимум 20% чистог прихода проектиране жељезнице“.

Прелазећи на односе са Аустријом, петроградски лист наставља: „Црна Гора плаћа Аустро-угарској на годину преко четири милиона франака данка (преко половине свих страничних расхода), до бављајући све оне предмете из Аустрије, које би могла набављати на Русије, а међутим, у осуетству трговинског уговора сви црногорски производи иду у Аустрију у бесцјене, будући оптерећени невјероватном царином. Тако на примјер на вола, који долази 30 фиорина, плаћа се 18 фиорина у валути и т. д. Као што је познато, сада Аустро-угарска уводи нову царинску тарифу, у којој су ставке на предмете своесе радности повишена два пута више. У пријезивању к Црној Гори ова тарифа значи потпуно затварање границе. Ето у каквој се свјетлости најављује вијест да Црна Гора жели закључити трговински уговор са Аустро-угарском. Горка неопходност жељезном руком доводи наше пријатеље на пут покорности Бечу, који ми је већ одавна могао дати и жељезнице, и луке, и све што би они жељели. Црна Гора до сада је тежила овим добротинствима нове културе под јединим условом: да јој не долазе на Беча. Зар је суђено да се све то измијени и да се Црна Гора мора жртвовати баш у часу, када се наши односи с Бечом почињу побољшавати? Треба се бар надати, да се интереси наших вјерних пријатеља неће изгубити на виду, када за нас наступи час да се ријешити обвјане питање о трговинским уговорима са средњоевропским државама. Укључити интересе мале Црне Горе у општи рачун наших економских односа к Аустро-угарској било би не само добро дјело него и корист наша“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

† Митрополит Хаџи-Савва Косановић.

Улцињ, 17 фебруара.

Питоми Улцињ, који је по благој приморској клими први, богат пригодом, имао је част од толико година у својој средини имати чувеног и знаменитог Србина бившег Дабро-Босанског митрополита Хаџи-Савва Косановића, борца за вјеру и своја народна права, српског књижевника и народног добротвора.

С њим је судбина хтјела нешто више, хтјела је да он буде и врховни учитељ и поглавица правослатној цркви у Босну, те је он још у млађим годинама изгубио своју добру супругу са још двоје дјеце — све у току мјесеца дана. Покојник се иза тога већ склопио у манастир и ту је напредовао у побожности и мудрости све до окупације.

Пошто је морао оставити своју паству, покојник је изабрао за свој боравак питоми Улцињ, у ком руже и зми цијетају, услед благе климе, која гођаше његовом у последњем добу срушеноме тијелу. На самој обали саградио је покојник двије скромне кућице, подигнувши ту врло лијепо и пространу башчу са врло благородним воћкама и биљем. Мјесту користоваше, сиротињи даваше и двјелашне лијепо и обилату пензију руског орда и цркве, те словенске православне бранионице. Љу-

бљен је био и поштован без равлике вјере, а кад је било до потребе свима је дружао могућу помоћ. Опћина га има као доброг дародавца, прва одличнога приложника, племе Ђањани највећег добротвора у подизању и грађењу воде. Још с првијем јесењим зиммама и кишмама он се осјећаше слаб, дан бољи а дан гори постепено мањкаваше тијелом. Кад је покојник увидио, да се час приближио, он позива свештеника, да се исповиједи, па да се св. причешћем подкрије, 10 текућег мјесеца подужом молитвом, особитим чувством и тврдом вјером, да ће његову увидијену паству, његове миле сроднике и пријатеље Бог утјешити и чувати. Да је покојник толико ослабио и да је свету тајну причешћа примио, одма се доставило Њег. Високопреосвештенству Митрополиту Г. Митрофану. Сјутри дан равно у 6 сати, на руке попа Јована Вујановића пароха, мирно је испустио своју родољубиву и блажену душу, који догађај оглаоше сна вљона са саборне цркве мртвачким звоњењем.

Тијело покојника предходно било је облачено у потпуно богато архиепископско одјежаније, па за тим изложено у главној соби његовог стана, којему је народ без разлике вјере за три дана са особитим пијететом и поклоном приступио, поред којег та бијаше положен и вијенац од сјајног баштованског цвијећа, што га је изводио послати на Бара Његово Краљевско Височанство Књаз Наследник Давило. Такође тужна вијест сабрала је погребу и веће кругове: од стране Његовог Краљ. Височанства Књаз Господара и Књажевске Владе био је изасланик министар просвјетне г. Војвода Божо Петровић; Њег. Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан са г. протођаконом Радичевићем; министар просвјете г. Војвода Симо Поповић; обласни управитељ г. Марко Петровић; Његов стари пријатељ госп. Сердар Саво Пламенац; бригадир Мило Ђурашковић; правосудни обласног суда г. Ристо Поповић, са судијом г. Луком Ђуровићем; племенски кап. Петар Вукмировић и правосл. свешт. из Бара. Ивасланици су стигли 12 фебруара у 2 сата после подне, гдје су сви достојну пошту и помен покојнику одали.

У четвртак равно у 10 сати пред подне, на дан Св. Симеона Мироточивог, приступило је ово свештенство на челу са госп. Митрополитом Митрофаном у већој соби покојничког стана, на послјаве кратког помена увет је мртвачки сандук отворен, пред којим је у најсвечанијем одијелу ишао г. Митрополит са протођаконом уз тужно пјевање: „свијати Боже.“ Баца са учитељима чекали су у дворштите, којима је предходно на повиоцијем коњу алатни крст. Уа сандук помене су двије хоругве са заплаленим дикирима и трикирима. За сандуком су сљедовили гореречени представници, као и турски ковсуо г. Серкив Баљидани, окружно католичко свештенство са изаслаником барскога Архиепископа на челу, остало чиновништво са многобројном пратњом, а са обије стране сандука ишла је чета војника, али без оружја ради скромности. Од стана покојничкога па до саборне цркве св. Николаја, са које су шест дневних руских звона жалосну пратњу оглашавали — спровод је ишао лагано по вароши пуни сат.

На сред цркве је био намјештен катафалк, покривен дрним застором са златним крстом, на који је сандук стављен, а над којим је упаљен био поличели, а са страна светињаци — прилог покојника. По

свршеном опјелу Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан опростно се са мртвим покојником сљедећим словом:

„Ако земља еси, и
въ земљу ѿидеши.“
(Быт. гл. 2, 19.)

Кад је Преблаг Бог од земље створио првога човјека, рекао му је: „Земља си и у земљу ћеш опет поћи.“

Ова пресуда Творца Небеснога простире се на цио род људски на земљи. И пој су тако подложни без разлике сви земљи: Цареви, Краљеви, Књазеви, Владике, богати и сиромаси. Она ће тако и у будуће, у својој свази остати све докле год људи на земљи буде.

По Божјему даље одређењу смрт је тјелесна крај људског живота на земљи. Тако смртна коса прекинула је и земни живот овдје пред нама неизлијезиво и у Богу упокојенога блажене успомене мога драгога и нигда незаборављенога брата, и ревноснога служитеља олтару Господњога Митрополита Саве.

Смртни мач раздвојио је његов духовни живот од тјелеснога. Племенита душа његова, на крилима св. Ангела Божјих угледала је на небо, те се тако опет повратила к извору небеснога живота, од кога је негда и провазшла. А земни остаци нашега драгога покојника већ су опремни, да нас такође и они оставе Црна земља, опћа мајка наша, већ је своја њедра отворила, да из њих средине неизлијезиво уграби овог нашег драгог духовног пастира.

Ето тако небо уве покојнику душу, а земља такође прима оно, што њој по природним законима и припада.

Тужни Зборе!

При потоњему растанку нашем са непрежаљенијем нашим покојником, упитајмо данас овдје сами себе: а шта од покојника за нас остаје?

Но и ако нас је ова опћа жалост у мислима доста и збунила, ми опет поред свега тога, у стању смо признати, да ни ми са покојничког стране без доброга дјела заоста не остајемо. За нас остају велике врлине, које нам оставља блаженочиниши наш духовни пастир Митрополит Савва.

С погледом на ово, а при посљедњем моме с тобом данас овдје растанку са највећом оданашћу дубоког поштовања обраћајмо се теби, мили и драги брате, Владико Свети, да ти у име своје и у име српске Цркве и српскога народа најсрдачније благодарим на сва многобројна твоја добра, која си чинио Цркви и народу нашем.

Из твога земнога живота оставио си нам пуну богату ризницу успомена на твоја учињена нам добротина. Твоја драгоценна благодјејства у нашим срцима, и у срцима миле твоје бивше пастве, драго рођене нам браће наше, из једнога нараштаја прелазиле на други, те ће тако у њима славно име твоје вјечно живјети.

Кад год се је указала прилика, да се бране вјерска и народна права, ти си вагда био први међу правима, те си смјело и јуначки устајао на бранику нашега Светога Православља. Као вјерни пастир Христова стада, вагда си готов био по светој науци Јевангелској и душу своју положити за своју духовну паству. Духовно стадо твоје познавало је глас твога духовног пастира, па је вагда сљедовало твојим пастирским позиву и мудрима твојима савјетима.

Племенито и пуно вртљег патриотства срце твоје, вагда је милостиво и наклоњено било, да невољној сиротињи у помоћ притеже, те си тако многој убогој

гослов српском народу, а он врши улогу мртвог, свештеника и учитеља. Подиже манастире, те драгоцене наше светиње, који су круна некадашње величанне славије нам предао Срба.

Манастирп, а уз ове школе подизати, то је, чему овај светиљак цио живот бијаше посветио.

Зато, браћо, чујемо данас цијелијем Српством; гдје се год летургија поје, оне свечане црквене ријечи: „Први си дошао светиљу Саво, оглашавати твоје просвјетито си и научио.“ Зато га славио ми, славе ова српске школе, српска омладина увијек ће му приносити вијенде слава.

То је тај, којег доземо: „први просвјетитељ и учитељ српски,“ који нам омили књигу, показа школу, тај јединствен, поуздани темељ за развитац народни.

Светитељев рад продужи се, школе распјетале, постадоше народни сад, стаде се учити у њима омладина српска.

Тако ево сад школе постају народни дом, постаде приступне свакоме, што прије, на другијем мјестима, тек великашн учачу и васпитаваху своју дјецу.

Дакле, школе постају животна потреба, и ево што о томе мисле највећи и најнапреднији народи: „Свијетла будућност предстоји ономе народу, у којег су боље и напредније школе.“

Но, шта да кажемо о томе школскоме савршенству и напретку код нас Срба, а особито Црногораца? који смо пет стотина година били стражари другог,

породици сузу туге и жалости на ока избрисао. Школе и прве наше обилато се потпомагао, те ће у њима вјечито горјети кандило за блажене покој племените душе твоје.

У прикупљању података за грађу историје српске цркве, лијелу си услугу учинио српској књижевности.

Кад си видио, да је српски народ по неиспитаноме промислу Божјему изложен био искушењу, шта рађаше ти онда? Ти си тада по примјеру Светог Саве — Српскога Просвјетитеља предузимао пут на далеки Исток, па си онамо на гробу Христовом, онамо велим, одакле је сунце свете Спаситељеве науке цио свијет објасило, најтоплије молитве приносио за спасење, срећу и благо нашега Српскога народа.

Твоје живљење у нашој средини, потврдило је оне добре гласове, кје смо о теби вагда чујали прије твога доласка к нама, као врлог патриоту, и као пастира ревноснога пуног хришћанске љубави и у свему посвећеног на благо и спасење, руководећу твојим помјерене ти духовне пастве.

Но на нашу превелику жалост, Бог није судио, да и даље останеш сјајнијем свјетлиником међу нама. Али и у овоме краткоме времену, које си међу нама провео, успио си срца свију нас присвојити себи. Доброчинства твоја, која си на све стране обилато чинио, служила су нам добријем примјером хришћанске твоје љубави, па и ми видећи добра дјела твоја, прослављали смо Оца небеснога, који те је код нас довео.

Ја сам овдје у најкраћим потезима само од части напоменуо нешто од твојих великих васлуга, које си прквни и народу нашем чинио; али све што сам овдје о теби рекао, то је само по све блиједо слика према ономе, што би се о теби имало рећи.

Но то, што је овдје не учиних, учинити ће историја српске цркве. Она ће са златним словима на својима страницама записати славно име твоје. Неумитна дакле историја имену бившега Митрополита Дабро-Босанскога Саве Косановића дати ће достојне називе: Добрег Пастира; ревносног служитеља олтару Господњога; великога добротвора народнога и неустрашивога чувара вјере своје и народа свога.

Владико Свети!

Врло сам радостан, што могу казати, да је твоје велике васлуге дубоко цијенио Његово Краљевско Височанство наш Узвишени Господар Књаз Никола. Твоја добротина прквни и народу нашем чиниена такође била су ти призната и награђена и од православних Русије.

Но коликогод си уживао такве Владичке благонаклоности, и ма колико, да си твојима родољубивијима дјелима и побожним твојим животом умножио од Бога повјерени ти талент, ти си опет — увјерен сам — недовољан са овога свијета отишао ваго, што ти је кратки вијек украдио, да не доживиш што си тако живо жељео.... Но ти си вагда налазио утјеху у светој православној вјери нашој, и у тој најмоћнијој утјехи и могао си нас оставити са увјерењем, да ће се ипак, твоје жеље негда испунити! А све до тада, драги мој у Христу брате, пред престолом Свевишњег не престај молити се Творцу Небесноме за срећу и благо народа српскога.

Освећена пастирска глава, понеси са собом тврдо увјерење, да ти благодарни твој српски народ лично име твоје нигда заборавити неће, него ће уз топлу молитву

пет стотина година побијали мраморје српскимца јунацима. Још и данас кроз наше горе, канце и долине, оддиже звекет јатагана и оштријех ханџара.

Но, док се чујаше кроз наше горе: „фрискв жене и дјетета“ долце се други народи узиме и научаше, те су богатији, паметнији и напреднији од нас. Они похађаху школе, и отуда би излазили, учили друге и подизали благостање у народу.

Док се други узиме и научаше нашем витешкоме народу би досуђено, да им буде стражар, да брани овоје огњиште; што су с поносом и одбранили — и Црна Гора је оно, што се зове: „Огњиште српске слободе.“

Но, браћо, свако доба има по нешто своје, чиме се одликује, тако и данашње доба, тражи своје. Захтијев данашњег доба разликује се од промјелих времена; јер прохујаше дани борбе, дани освете, дани стража и ухода — ти грозни дани замијенише се: мирнијем, тихијем и спокојнијем раднијем данима.

Вјера спасава, радими Бог помаже; а боље је знати него имати, то су, она света данашња правила: „Моли се Богу, учи се, штеди и ради.“

Да би та златна правила поузданије и јасније схватили; понуђићемо се школи, томе „Источнику живота.“ Дакле, школе су срећа народа, без њих се опстати не може, јер велики су плодови науке, велики је позив школа, срећан су они који воде и његују школе. И ето шта даје школа, вашој данашњој дјаци, а будући-

за вјечно спасење твоје племените душе вагда појати:

„Вјчна ти памјат.“ — Амин.

Тачно у 1¹/₂ сат по подне мртвачки сандук био је спуштан, при цркви до јужне цјевнице, у нарочити нови гроб.

Од многобројних телеграма саучешћа, шилем Вам само два, која је Митрополит Митрофан примио од два највиша поглавара у православној цркви, из Цариграда и из Петрограда. Први гласи: „Молимо топло Бога, да удијели вјечно насеље праведних Сави честитоме Владици и доброме Хришћанину. *Иларијарх Јоаким.*“ — а други: „Светјейши Синод изражава искрено саучешће у жалости поводом свршетка Митрополита Саве, који се тако много труднио у корист свете православне цркве. *Митрополит Антоније.*“

Сви ми православни и свим путем нашим саграђанима и садржављанима римокатолицима и мухамеданцима, изјављујемо наше особито признање, на њиховом онако многобројном и пријатељском саучешћу у нашој великој жалости.

И опет сви још једном довикнамо освештаној глави, племенитом Србину и родољубу: лака ти српска земља и вјечни блажене покој!!

П. Ј. В.

(Бранка Радичевића), неумрлог и дичног нам срп. гласуја — набавио сам модел за лик од гипса саливен и позлаћен у облику и величини као што су Змај и Милетић издати, који се ликови такође код мене могу добити, и продаваћу по 3 круне комад. При поруцији ваља 1 круну послати, као капару. Скупљачи претплате добијају 25%.

N. Kikinda, (Ugarska)

П. Кретоноша.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Хигијенска вриједност воћа). Многи сматрају воће као излишно или луксузно јело, али се у томе веома варају. Поред пријатности, са свога укуса и мириса, воће има и својих здравствених особина. Већ и сам нагон у дјече и прохтеж за воћем дају нам доказа, да је воће, са свога састава, потребно нашем тијелу. Киселина, коју воће садржи, утиче врло повољно на органе за варење Отуда и обичај да се воће једе по свршетку објела. Али није сва вриједност воћа у пријатности и потицању органа за варење. Воће има и хранљивих састојака, због којих је од неопцењиве вриједности. Тако п. пр. у 100 дјелова јабуке има 84.7 дјелова воде, 0.36 азотастих материја, 0.8; слободне воћне киселине, 7.22 шећера, 5.81 осталих угљених хидрата, 1.51 целулозе и 0.49 пепела (т. ј. минералне соли). Нарочито се шећером одликује врло грошће (до 20%), тјешње (преко 10%) и т. д. Шећер, који се у воћу налази, прелази лако у хранљиве оскове нашега тијела, а исто тако и остали угљени хидрати, који сагорјевају. На овај начин воће је од двојакe користи. Оно потпомаже савињање хране и уредно служи и само као средство за исхрану. Поред наведених добрих страна воћа, оно има још једну добру страну. Услед киселине, коју воће садржи и која повољно утиче на савињање јела, људи, који га редовно једу, осјећају многу мању жеђ и слабију потребу за алкохолем, који је веома штетан по наше тијело. Прарада се је по-

јема грађанима и људима. Дакле, школа ствара ученике да буду пуни љубави к Богу и ближњима; штоватељи својих родитеља и породице, одани својему Господару, роду и отаџбини, да буду у вријеме потреба храбри и издржљиви; а у обичном животу: мирни, сложни, радни, да чине што је истинито, поштено и корисно.

Но међутим, морамо признати, да наш народ није још потпуно схватио значај школе. Није ли јасан доказ томе она упорност и затегнутост од стране родитеља, приликом уписа његовог дјетета у школу, гдје родитељ претпоставља своју науку школи. Говорећи да ће он боље своје дјете спрмити за домаћи раднички живот, него школи; додајући, да се не нада, да ће му бити син главар.

Велики ће гријех пасти на такве родитеље, који пререшене калате пружају својој рођеној дјаци, да се с њима у животу послуже.

Такве мање школе не трпи. Такве су мање гробница темељу и величини нашега напретка.

Из обзира према данашњему Светитељу, члји је живот примјер школе, вјере и морала, то морамо наше недостатке исправити, очекујући отуда неопцењиве користи. Тежити к побожности, то је сврха живота. Дјецу, која су из побожне и поштене фамилије, лако је к добру упутити, ону пак хрђаву, од којих су домаћи били на сто чуда, шта може школа учинити 4—5 сати дневно радећи? кад се она опет предају изобиљу домаћег васпи-

ЛИСТАК.

ПРИЛИКОМ ДРУГОГ РОДИТЕЉСКОГ СКУПА НА САВИН-ДАН У ЈЕЗЕРСКОЈ ШКОЛИ,

говорио Н. П. Јовановић, учитељ.

Људска браќо!

Приликом данашњег нашега славања, на дан угодника Божјег, Светитеља Саве, чије име, прослављају српске школе, видим вас окупљенијех, гдје се ваједно Богу помолисмо, за наш напредак, и наше школске омладине.

Данас, колико је цијелога Српства, гдје има српских школа, свуда се весели српски подмладак, слави иштује име овога великога светитеља.

Випиће се далеко, далеко кроз прошло вријеме, сјетите се прљча гусларевијех о Косову, још даље прије тога, а данас је читавијех 667 година, од када се свети Савва представио.

Поанато вам је, Он је био син владошев, повнато и то: да се родио у Зети, данашњој нашој домовни Црној Гори. Њега, као владошева сина ченаше круна, мач, двор, сјај и љепота. Али видите, овај угодник Божји, чију икону видимо овдје, изабра нешто веће од тога. — Он двојакo користи својем народу.

Бијаше у почетку смирен светогорски келућер, мало доцније, први српски владика, гдје Бог преко Њега шаље бла-

старала, те је створила воће и дала човјеку једно средство за првијат гамање жеђи, задовољење укуса и уједно храну. а човјек је то изочијачио, те вјештачким стварањем врења производи један отров, који му је само од штете, а ни од какве користи. Но воће може бити и од штете, ако се на његову употребу не обрати пажња. Прије свега треба паазити на чистоћу при чувању и продаји воћа. Воће треба чувати од прашине са улице, те с тога би му требало доводити продају само у затвореним просторима. Сем тога воће треба да се држи у чистим и застртим судовима. А поред свега тога треба га прије јела опрати. Пранином и прљавим рукама лако се могу превијети разне заразне клице, те пронавести болест. Исто тако не треба јести натруло воће, јер оно може пронавести равне катаре у органима за варење. Најзад да напоменемо и то, да је гутање кошлица од воћа не само опасно, већ да може бити и смртоносно. Такве моштите производе у желуцу запаљења, а при прелазу из танког у дебело цријево може кошлица застати, те пронавести запаљење слијепог цријева, које се може и смрћу завршити. С тога се ваља чувати ове рђаве навике, а нарочито чувати од тога лакомилену дјецу.

(Дијета кад је рђаво варење). Они који пате од „слабог желуца“, којима се храна тешко вари, често подирују итд., треба да се држе строго овик упустава:

1. Храну треба најприје добро исцити и измелати дугим жвањем, јер се тиме олакшава и смањује посао желуцу и у исто вријеме све што се у њ унесе дође у непосредан додир са његовом слузавом тачком а тиме и са соком, који храну вари. Под таквим условима, количина хране може бити много мања, јер је сварљивија и лако се усваја у органима.

2. Храну ваља мјешовито узимати и то треба вјешто радити како би се у тијело унијели сви саставни дјелови, који су му нужни за његово опорављање и одржавање. Тј. треба узимати правилну смјешу од меса, масти, зеља, шећера.

3. Ваља избјегавати све што дражи слузавој желуци: као алкохолска пића, мришљаве зачине, паприку, бибер итд.

4. Увјек треба бирати свијежа храна, која се лако вари и избјегавати свако јело које је бајато, као зачњена меса, кобасице, сувише заслађена јела, стари сир и т. д.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Резање.) Ваљано резање даје чокоту лијепог облика, ваљано резање произлази и много лијепог вина, а што је још најважније, ваљано резање одржава виноград у снази, подупиру му дуготрајност, и даје муљеп изглед. Ма наши су стари још увијек говорили „како орежаш, онако ћеш брати.“ То је мудра изрека, која је увијек стајала, која и сада стоји, и која ће до вијека стајати докле год буде виноград на овој свијету. Био виноград насађен на у каквој врсти гла, па на каквом положају, он прве године послѣје насада мора бити у једнакој висини реалдбом углављен; а то значи да се млада посађена лоза, која ће бити за 2—3 године чокот, мора резањем тако углавити, да не буде више у члану ни један чокот виши, а ни један нижи, била лоза засађена у равници или на бријегу. Ко не буде на то строго пазно, да му у бравдама стоји све чокоће у једнакој висини скоро

тања. Вјерујте, у томе дјела нијесу крива толико, колико родитељи, јер ако им је дијете пакосно, а они га трпају у школу као у какав „сургу“ јер им је као такву и представљају, мјесто да их поправе и уче, и да се пред њима људски понашају. Доцијне се жале, да ни је ђетих гори постао, него је био.

Да ове крупне мане не би било, сачувају најприје себе од хрђавијех ствари и прича, учимо своју дјецу вјери, томе најдрагоценијем оружју наших предака, у чије поштење и човјечество свијет гледаше с дивљењем.

Вјера, то је аманет мучоника „Голготе“ крстовете, те је алам, који крсти Хришћане Будите побожни, бити и ваша дјеца.

Рђаво и покварено дијете кад дође у школу, из поквареног филмије, то је биједи за школу и наставника. Догађа се врло често, гдје изађе из школе по које такво рђаво дијете, неваљалоства, која је учињело у дјетинству, која бијашу сматрала несташлук или томе слично, а сад он у зрелијим годинама, набраја и ређа та своја недјела лавши им мјесто, међу своје најљепше доживљаје. Најлази слушаца, вапосећи их својим искваренијем причама, хвалећи се за све оне дрскости које је учинио. Таква дјеца, продуживши живот на штету другљех, можемо рећи: то су они људи, који сматрају себе прегасцима кад су у стању да осујете напредак ма којег уређења. Они не ћуте ни ожда, кад се поведе рјеч ма о каквом уређењу, него маносе своја напона разјашњења. То су

на длаку, тај неће никад имати ваљаног, лијепог и као што би требало а и могло бити плодног винограда. А зашто? Зато, што ће онај чокот који је виши, бити гладан земље, те ће на брзо ослабити, а други олет, који је нижи, имати много земље, да ће за кратко вријеме глави упасти у земљу и бити загушен, а то значи, да неће имати довољно ваздуха и промаје, што му је нужно за његов развјат и живот. Загушен чокот отимаће се сам по својој природи за свјетлост, ваздух и промају, те ће непрекидно тјерати из земље изанке; колико више буде тјерао изанке из себе, утолико ће већма малакшати резнице на глави чокота и за 2—3 године осушиће му се глава, и онда ће чокота нестати, а за оно кратко вријеме док буде још животно дај доносне врло мало и то крљавог плода, као и онај високи, који је гладан земље, и онда у таквом винограду неће бити никак нормалне бербе ни у најбољој години, и кад би био на најбољој земљи и на најподеснијем положају насађен. Прве године резидбе при углављивању винограда најбоље ћеш урадити, ако ти није увјембно да затегнеш бравдом од једнога краја до другога у једнакој висини ишљиг, и да га по томе ишљигу резањем углавиш. Чокоће, на оједитом бравдом положају, са кога свака кипа изнесе по нешто земље из винограда, треба што је могуће ниже земљи углавити тако, да се тек може видјети врат чокота испод главе; а у доловима и равници нешто више тако да му врат (стабло) од земље до чокотове главе буде висок 8—10 цм. јер земља честим копањем набујава у висину, пак би се чокот, ниско углављен, загушио за кратко вријеме. У колико је чокот углављен ниже земљи, у толико је снажнији, дуготрајнији и способнији не само за већи него и за чешћи, извршни плод. Кад је једном чокоће већ тако углављено, онда га треба све до пете године ниско резати у главу, докле му глава неододеља, дакле до пете односно од сађења шесте године, не смије се никако ни једна резница подизати на род, зато што се до тога доба посађена лоза још није тако добро развила, пак би пријевремено подизање резница на род било на штету развјата жила чокотоваих, и чокот би на брзо тако малаксао, да би све тању лозу истјеривао из себе, пак у толико и слабији плод из године у годину доносио, док ва кратком вријеме не би сасвим малаксао и осушио се.

Што је год нише земљи грошје, тим је извршније, и доња је половина грозда увијек слађа и мирисавија од друге половине на целници; дакле: јако грљеше они, који пуштају чокоће на рачве, а још више они, који одгајају чокоће високо као стабла, и који остављају по двије читаве лозе на једном чокоту, пак сматрају као обруч. То може радити само онај, који је кадар сваке четврте године сав свој виноград заћубрити, пак ће ипак то свагда бити на штету и квалитета грошја и вина. У погледу како квантитативном тако исто квалитативном најбоље је био српјомски старв пискв рез, пак тако исто и за снажан равни и дуготрајност чокота. Српјемци су обично остављали на сваком чокоту пет година матором 3—4 резнице и сваку су орезали на два ока, тако: да је једно око било остало у пању (у глави); а друго око више тога у пању, и то се резање звало „резање на здраво око.“ Али ми немамо више винограда на жилама наше старе домаће лозе, него на жилама америчких подлога, на којима се накаламљена наша стара домаћа а и са стране донешо-

вак они људи, који подгрњају стабло хришћанскога морала и врлина.

Да би се тога спасили, остаје, да вам напоменем, да се вјером, побожнијем животом, радом и поштењем да то избјегне, ув то помоћи ће вам да вам дјеца буду поштена, оне лијепе приче пуне велике поучности за свакога, а то су пјесме у гусле, прича о јунацима, и међутијем па већи наше лијепе српске обичаје, сјетивши се: „боље је да пропаде село него жадег у селу.“ За душу мале дјете олако се све приљепљује, и дјеца су само слика или производ куће и укућана, отуда су, оне, потпуно мјеродавне, за ово ријечи: „Шта раде дјеца, шта виде од оца“, „какав отац, такав син, каква мати, таква кћи.“ „По оцу понајаш син а по матори кћер.“

Рекох, да треба пазити обичаје лијепе, а тако још већма чувати дјецу од лакомилену прича, као што неки из незнања трују своју дјецу, не знајући да тим обрадују и поткопавају будућу духовну аграду у својему дјетету. Такво су вам оне приче, које се радо прате с њихове тајанствености, а међутијем с великом тврђом да постоји све у реду; такве су вам оне приче: о вилама, вјештицама, духовима, страху ноћем по гробљу итд. То су очевидне обмане и прегаре, у што сте увјерени и сами да је то вмишљотина, па ипак им то причате. То је јамачно плод рђавог домаћег васпитања. Такво што које уништава човјекско богоподобље, пркв а закон строго забрањују.

Браћо, не дајмо да се подгрња срж нашега народа, развјају науку, поштење,

на плодна лоза знатно бујније пак и равније развија; те вато морамо сада према тим новим лозама удесити и ревање и то овако:

На свакоме чокоту, кад уђе у шесту годину треба оставити четири резнице. За резнице остављају се само оне лозе, које су најдебље, а које су избиле из кракова чокота, дакле оне, које су биле непрекидно цијелога љета изложене сунчаним зрацима, и које су због тога најздравије, те имају и најплодније пукке. Но ми имамо сада у нашим виноградима насађене равнорне и наше домаће лозе, које негда нијесу подносили висок роз, а имамо накаламљене са стране донешене разне врсте лозе, на којима су дољни пуци неплодни, те које врло мали плод доносе, кад се неорежу високо. На чокоћу наших домаћих лоза накаламљеном орежи двије лозе, које стоје једна према другој у накрет, ако су обе једне дебљине, преко четвртог ока један прот више од ока, а ако је једна дебља, друга тања, онда ону тању преко трећег ока, дакле за једно око ниже, а остале двије сваку само преко здравог ока у глави, али сваки рез нека буде макама водоравно изведен, а не на шилџак. До године оне ће двије на здраво око уреване лозе снажно се развјити и обидат плод довијети кад се на род пуште, док им неће оне двије старе које си на род пусти, до године оревати на око око, које стоји у глави чокота, и таквим ћеш ревањем одржавати увијек једну те исту висину чокота, постићи ћеш не само обилат него и изврстан плод сваке године, а поред тога свега ћеш још одржавати све чокоће у поволном раввоју и без ђубрења, а са ђубрења још у бољој снази. На чокоћу окалијеном племенимом, са стране добављеном лозом, која не трпи низам реза, остави опет у накрет двије читаве винове лозе најдебље и најздравије, свакој одрежи само најгорње око, и сваку ту лозу повуци по бради једну на једну, а другу на другу страну, и и јелној и другој тако по бради растегнутој привези ланком крајеве за четрте кратке клинове у бравду ударене; а друге двије, опет које су једна према другој у накрет, орежи ниско преко другог ока у глави, које ћеш до године оставити на род; и таквим ћеш ревањем од страних племених лоза добити знатно извршнији плод него кад би савио обе лозе на род остављене као обруч. Овако раде Французи, пак се не кају. Ко неће на род остављене лозе да растегне по бради, може их оставити и усправљене, али онда треба да их ореже 8 ока високо, ако су једне дебљине; а ако су неједнаке, тању два ока ниже.

Сад опет долази на ред главног циља: кад је боље оревати виноград у јесен, зими, рано у прољеће, или поново у прољеће?

Свакоме је добро познато, да чокот, кад се ореже у прољеће у оно доба, у коме почне сок кретати, сузи, плаче од рана, које му је нанјело резање; а она вода што цури из чокоћа, тако је исто њему потребна као човјеку или живинчету крв, пак како год живинче исто бива слабије, што изгуби више крви, тако исто бива и чокот слабији, што више изије из њега воде. У јесен, кад се сок већ врати на траг у жиле чокота, а то бива обично у Новембру, боље је резати виноград него у Децембру, боље је у Децембру него у Јануару, боље је у Јануару него у Фебруару, а у Фебруару боље него у Марту, јер у овоме мјесecu већ креће сок горе. Преко јесени и зиме резање је за то боље, што се ране до прољећа зацјеле тако, да кад чокот крене,

како би то било сагласно са вашим јунаштвом, и не давши да што друго узме превагу над тијем. У томе помогите им и ви вриједне домаћице, јер је за вас речено: „каква мати, таква кћи;“ навикавајте своју дјецу на добар ред и чистоћу, шалите их у школу, и зашета ћете стекти о правом оно што вам кажу: „не стоји кућа на земљи него на доброј жени.“

Обавримо се, видимо, шта све нам смета у напретку школскоме и домаћему, сјетимо се, каква је корист од знања свију закона и параграфа, ако их не будемо испуњавали? Дакле, тако вам је и ва ово, које тек остаје прилијепљено за хартију, а од вас очекујем, да испуњавате недостатке у вратку нам напоменуте. Живот данашњег оветитеља, славе школоке, чји живот је посвећен народном напретку, нек вас подејећа на дужности себе самјих и школе.

Један још јасан доказ вам је, неуморни рад и брига нашега Узвишенога Владоца, коју поклања школа, гдје ето Богу хвала сва велика мјеста заузимају данас, Његовијем старањем, људи од школе, књиже и науке. Њему, оцу све наше земље, весело викњемо: живио дуго на дику српскога подмлатка, живио дуго и дуго, јер је до воо све је храбре горштаци, да и ми можемо корачати у редове напреднијех народа. За Његове бодре погледе на наше просвјетне заводе, једногласно захоримо: Живио Господар Књаз Никола — Живио!!

не исцури из њега ни каплица воде, што рано младице потјерају, пак не само обилат плод понесу него и изврстан донесу, пошто грошје на њему и равније и боље уврети може на дужим данима. Ко не може оревати до нашег 6-а Марта, боље је да ореже кад лоза почне већ листати, него да реже у ономе добу, кад сок најјешће кола.

„Привредник.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Четиње, 21 фебруара.

† Митрополит Серафим. Ономадне је митрополитска консисторија на Мостара телеграфом саопштила нашој Митрополији, да се Високопреосвећени Серафим, мостарски Митрополит преставао. Ова је тужна вијест дошла изненада, јер је покојник, поводом смрти блаженопочившег Митрополита Хаци Савве најавио своје живо саучешће и општину опшњенској и наполе нашем Високопреосвећеном Митрополиту Митрофану. Покојник је као прави српски калуђер био стекао и умјивао велику љубав у народу, и на његовом гробу не смије се заборавити његове пређашње заслуге и патње за цркву и за народ српски. Наш Високопреосвећени Митрополит Митрофан најавио је своје саучешће мостарској консисторији. Вјечна покој Високопреосвећених Серафиму!

— Пишу нам из Богетића:

У Неђељу 9. ов. м. главари племена Пјешивачкога држали су парастов, на упокој душе свога добрег и најданеаваборављеног Војводе Катунског блаженопочившег Петра Вукотића, из велике захвалности према њему и његовим великим заслугама, које је учинио Црној Гори, свом Господару и Катунској нахији.

Литургија је одпочета у 9 сати из утра, а после литургије држат је парастос. — Преко литургије и парастоса одговарали су ђаци мјесне школе. По овршену литургије и парастоса, држао је у цркви врло јевровити говор поп Петар Вукотић, који је учинио велики утисак на присутне главаре и народ, који је тога дана поврсно био да одаде достојну пошту — својем незаборавном војводи. — Слава му и вјечни покој! —

Рашко.

— Пишу нам из Цуца:

Иван Горчинов Вулешив, барјактар 1. чете Цуцко-Беклићког батаљона, послѣје дугог боловања пресели се у вјечност. Покојник је рођен год. 1835, а одликовао се у свима бојевима, као прави оми миле наш отаџбине Црне Горе. Прво његово јунаштво било је на Граховцу 1758, у ком је боју посејкао седам турских глава, на Њиптицама посејкао је 2 турске главе, године 1862 у Кадину Продо посејкао је 2 главе, па је у боју под Орју-Луку добио рану од непријатељског оружја, и пошто се илалјечи од ове ране, добио је барјак. Послѣје на Вучјему Долу као барјактар четни и добар јунак ступи у прве редове момака и јунака црногорских гдје 2 турске главе посејче; на Крстац је посејкао једну а за Острошке Грете једну турску главу, пак се опет ранио на Шобанџима. За његово јунаштво одликовао га је Господар орденима: Граховском медаљом, 1862 с Дуге Храбром медаљом Обилна, војничком руском, и почасном ратном медаљом.

На глас смрти покојника окупило се мноштво народа, те је покојника допратило до вјечне му куће.

Присутна.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Трансибирска пруга.) Развијена писма између цара и министра финансија Витеа означава, ако не коначни оно почетак коначног свршетка великог предузећа, у чему је најмање било страха. Биле нешто нише од десет година откако су отпочети радови на овој прузи. Године 1891, 7 маја, цар Никола, онда царевик, путујући преко Јапана, за Владивосток гдје у мало што није изгубио живот, ударио је први ударак цијуком. Дана 29 октобра као дана спог крунисана, добио је вјештај од свог министра финансија, да је железничка пруга довршена. Г. Вите изјављује, да са предложеним шинама на простору од 2500 врста, на трансбајкалској територији до Владивостока и Порт-Артура, руско је предузеће у Манџурији практично ако не сасвим извршено. Он излаже са оправданим поносом изванредне тешкоће које су биле за вријеме ових циновских радова, нарочито рушење прошле године једног огромног дјела пруге. За сад је већ трговачки саобраћај осигуран од једног до другог краја. Већ су далеки крајеви царства, од Балтичког мора до приморја Тихог Океана, везани између себе. Довољне су још двије године напредних радова, да се са свим железничким доврши и да се коначно регулише саобраћај људи и еспапа на тој огромној артерији. Разумије се, да одговори шеф таког предузећа има рашта да се повиси успјехом. Разумије се, да дав кад се први пут

крене вост из Петрограда за Порт-Артур, да тај дан треба прославити као исторички дан у аналима једне државе, која је привикла више на победе у рату него на победе мирне природе. Још једном Русија слуша вакове свога опстанка. Много прије Петра Великог, који је вртло увео у своје руке наследство својих предака и направио од Москве Русију, прогрес у овој земљи у пола азијској вршио је велика дјела па их врши и сада. Потребама политике и аутократске владавине земља дугује већи дио благодати цивилизације. У другим државама друштво се развија само собом без акције власти; у Русији се ништа не дешава, ништа не покушава без царске иницијативе. Ни материјално богатство, ни индустријска и едукација, ни атракција и прилив капитала не бива без свере и званичног рада. Г. Вите играо је сам улогу у овом огромном царству, коју на западу играју велике Банке, велики индустријалисти и предузимачи. На томе атласу почива свијет. Он регулише кретање пијаци, он улива храброст тринајтакцијама, он раздиже индустрије, он подиже велике радионице и руднике, он гради жељезнице. И велико предузеће трансибирске пруге дјело је државно.

У Америци приватна иницијатива извела је мрежу силних пруга и саставила жељезницом Тихи Океан са Атлантиком, али је државни конгрес морао им прикочити у помоћ потпорама и уступањем огромних простора земље дуж пруге. Тако шта не дешава се у Русији, јер је тамо сама држава, својим средствима извела глобално предузеће. Истина основа томе предузећу били су интереси политички и војни. Треба одати праву Русији, што је већно ширење у Азији увијек повукло за собом и најискреније последице у погледу материјалног напретка. У предјелима кроз Азију, на границама Афганистана, жељезнице се пружају иза Мерва, саобраћај између Москве и Персије врши се Волгом, Каспийским морем па опет жељезницом, и то брзином која захућува. Грађење трансибирске жељезнице најбоље је знак снаге и опстанка Русије на Крајњем Истоку. Може се рећи без претјеривања, да цео рад дипломатије и оружане руске снаге у току догађаја прошле године, бјеше руковођен тајним упливима овог великог предузећа. Ако с једне стране Русија налази за дужност да увуче Манџурију у сферу своје хегемоније мање више непосредне и ако с друге стране она мисли да даде Кини у овој провинцији нека задовољења тако, како не би били ни мало повријеђена њена надмоћност, онда би требало овог колоса жељезницу упитати за тајну. Ли—Хунг—Чанг умро је преговарајући са Герсом о уговору који и данас не да мира јевропској дипломатији у Пекингу. Он је појмао да пруга која веаује Петроград са Печели пружа цару неку врсту хипотеке на сјеверну Кину, с тога се није противио томе. Русија је почела брати плодове своје паметне иницијативе прије него је цео посао довршила. Економски, она ће можда морати још чекати док змогне да доведе свој буџет у активну ва дугове, које ће исплатити ова огромна пруга. Није данас или сутра кад ће видјети како воњи вагони циркулишу о своје тропеу с једног краја на други Азије. Г. Вите хтио је да забљежи дан, са погледа дипломатског и војног, одмах сада; али тај политички успјех требаће, можда нових жртава, да на другим мјестима доноси плодове. Свакако је врједило да се овај огромни успјех обљези због благодјетног скакања руског утицаја.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“

ЦАРИГРАД, 17 феб. — Султан је израдио задовољство Бакићу на пријатељско држање Црне Горе, и замолио га да направи Књазу Николи привањање.

— По вијестима из Адријанопоља једна бугарска чета од 7 људи покушала је да пређе на турско земљиште код Мустафа-паше, али јој је погранична стража на пут стала, ухвативши једнога.

СОФИЈА, 18 феб. — Говори се о министарској криви по жељи Македонаца.

РИМ, 18 феб. — Подсекретар вжостраних дјела Ваћели, одговарајући на интерпелацију у камари односно гласова, да тројни савез јемчи Италији територијалну накнаду у случају величања земљишта аустроугарског, изјавио је, да не може одговорити ништа, јер би тим открило што има или што нема у уговору, који је тајан.

СОФИЈА, 19 феб. — Званични лист „Бугарска“ изјављује се задовољна с реформама, јер се не тиче рјешења великог источног питања, који интересира Бугарску него само побољшања положаја у Македонији.

— Полиција је у Софији секрестрларала 200 пушак Македонцима.

ЦАРИГРАД, 20 феб. — Бугарска чета напала је жандармерију код Лубанова на језеру Преаба у битолском вилаету. Заповједник жандармерије остао је мртан. С обје стране више мртвих и рањених.

ПАРИЗ, 20 феб. — Грчка влада изравила је задовољство на реформе, молећи велесиле, да се исте протегну на Јанину, гдје грчко ставовиштво страда.

ЦАРИГРАД, 21 феб. — Порта справља меморандум о пропаганди македонског комитета и најновим инцидентима, изазваним бугарским четанима. Меморандум ће бити презан посланицима велесиле у Цариграду.

— Аустроугарска тражи ехекутир за Замбура, вицеконсула у Бару, као консула у Митровици.

Службене Објаве.

О Б Ј А В А

Износи се на јавну продају кућа поземљуша Ваца Маркова из Спужа, за измир дуга Симону Маркову.

Речена постоји у звано мјесто Ада, има дужине 14 м., а ширине 4½ м., једна камарица, улазак на врата од авлије, авлија и бунар у заједници са другом кућом Васовом; граници се: од истока Миљак Зекковић, запада Радо Лазарев и Машан Томов, сјевера, пут, а од југа зграда Васова. Процијенена кр. 120.

Лицитација ће се обављати у канцеларији нап. суда — 3. фебруара, марта и априла од 9 ура прије до 3 уре после подне.

Повиљају се сви они који желе речену кућу купити, да у поменуте дане присуствују продаји, као и они који имају право прече купње; али на првом и другом року неће се дати мање од процјене, а ни на трећем, мање од ⅓, као и при куповању према процјени, положи кауцију од 10% или дају јемца.

Спуж, 3. јануара 1903. год.

Кап. Н. Кнежевнић.

Р. 160 Бр. 63 2—2

О Б Ј А В А

Са којом се износи од земље Јоване Илијине из Новог-Села орачице ¼ — са припадајућим пригорком, у Муње Ждријело на јавну продају, за измир дуга којег дугује Благоји Ђурову из Новог-Села.

Ова непокретност уцјенјена је круна 62 — а помеђачи су истој, од истока Луке Савова, од југа Јованино остаје, од запада и сјевера комул.

Повиљају се сви они који имају право прече купње међу близницима, и они који желе купити да присуствују лицитацији, и положи јемство 10% процијенене врједности у Ново-Село. — Продаја ће се вршити на 6 фебруара, 6 марта и 6 априла 1903 године али се неће продати испод ⅓ процјене.

Број 5.

Ново-Село, 25 јануара 1903 године.

Кап. Већо Перовић.

Р. 122 Бр. 64 2—2

О Б Ј А В А

С којом се износи на јавну продају непокретна имовина Сима Обрадова с браћом — на Шипачно звано Брадуљев до, у који има 2 рала оранице под границама: од истока земља Марка Митрова од запада комул сеоски, од сјевера земља Сима Обрадова, од југа крш и баштина Сима Обрадова. Речена је имовина стимата круна 240, — исто се продаје за измир дуга Браће Чопића.

Инкантат ће бити 29 фебруара, 29 марта и 29 априла ове 1903 год. С тога се повиљају сви они који би жељели купити да концем инкантата буду присутни распродаји на 29 априла.

Број 55

Милочани, 29 јануара 1903.

Кап. Мато Новаковић.

Р. 106 Бр. 65 2—2

О Б Ј А В А

Са којом се износи на јавном инкантану 1 ¼ рало земље Илије Лакетина за измир његових дугова у звано мјесто Мамућевину, која граничи нароциким путем Филиповом и истога Илије Лакетина земљом, остимата рало по 160 круна износи круна 240.

Ко би жељео купити речену земљу нека се пријави потписатом на 30 фебруара, 30 марта и 30 априла ове год. која ће се

уступити понудиоцу највише цијене али неће испод остиме

Ђурић ап. 30 јануара 1903 год.

Кап. Тјодор Драговић.

Р. 82 Бр. 66 2—2

О Б Ј А В А

Износи се на јавну продају 3¼ черека земље аваном Виноград Малише Перова Филиповића ова имовина граничи: источно и сјеверно Перо Марков, западно Јоко Басјов, јужно земља црквена.

Процијенена је круна 650. Лицитација ће се држати пред манастиром Ђелијом у Добреско Село, 27 фебруара, 27 марта, 27 априла 1903 године од 9 ура у јутро до подне.

Повиљају се сви они који желе купити поменуту имовину, као и они који имају право прече купње да присуствују продаји на речене дане, али на првом и на другом року неће се дати више од процјене, него тек на трећем року али не испод ⅓ процјене.

Купци треба при куповању да према процјени положи кауцију од 10% или дају јемца.

Број 10.

Добреско Село, 27 јануара 1903 год.

Капетан Стево Пејановић.

Р. 134 Бр. 67 2—2

О Б Ј А В А

Овијем се износи на јавну продају непокретна имовина Сава Секулина из Стубице за измир његових дужности. Имовина се састоји: 1 рало и ¼ земље у Крушеву Луку. Граничи: од истока ријека, од запада пут, од сјевера и југа Саве Маркова. Уцјенјена круна 350. Јавна ће се продаја извршити у три рока, тако да се непокретност неће продат испод процијенене врједности на први два рока, већ на трећем али ни тада испод двије трећине процијенене врједности. Продаја ће се извршити у канц. капетаније пјешивачке: 3. марта, 3. априла и 3. маја о. г., те ко би жељео купити горњу имовину нека се пријави у означене дане као и они који имају право прече купње да присуствују продаји, као и према процјени положи кауцију од 10% али даду сигурна јемца при куповини.

Број 21.

Кунак, 3 фебруара 1903.

Кап. Филип Мијушковић.

Р. 144 Бр. 68 2—2

О Б Ј А В А

Којом се, на основу рјешења кб. обласног суда у Бару од 28 јануара т. г. број доњи, износи на јавну продају имовина Јоване удове Јока Поповића из Спича за измир дуга, што оста дугује попу Ђуру Поповићу из Спича.

Речена имовина налази се у барском пољу у мјесту званом „Ронкума“, а састоји се из:

1. Четири рала земље орачице у једном комату с правом топљења водом као и доличне јој дионице и сувише један сажат недијелно са натапање поврћа (расада);

2. Једна видина са обором, која је дугачка 6½ метара, широка 6, висока 4 метра. Зидина је на истом земљишту а уз кућу Рада Ивова Поповића;

3. Три корјена маслина, два корјена мурава, два корјена шипка и једна иглица. Поменуте воће налази се такође на реченом земљишту. Имовина граничи:

Са источне стране дијонацом Јова Савова Поповића; са западне стране диономцом Ива Јовова Новаковића; са сјеверне стране имањем Рада Ивова Поповића и са јужне стране путем, који је дијели такође од имовине — односно дионице Рада Ивова Поповића.

Имовина је процијенена (640) круна шест стотина и четрдест.

Јавна ће се продаја извршити у канцеларији потписатог суда у три рока: 25 фебруара, 25 марта и 25 априла т. г.

На прва два рока имовина се неће никоје уступити испод процијенене врједности, него тек на трећем али не испод ⅓ процијенене врједности.

Повиљају се дакле они, који на имовину имају какво реално право и право прече купње, као и сви остали, који би жељели ову имовину купити, с напоменом, да су купци дужни на дан јавне продаје предходно положити кауцију од 10% процијенене врједности.

Број 590.

VI—1900—1.

Бар, 3 фебруара 1903 год.

Кап. кб. обласног суда.

Р. 280 Бр. 69 2—2

О Б Ј А В А

Овијем се износи на јавну продају дио од имања Уса Брајимова Меметовића за измир његових дугагодишњих старих дуга, које дугује Мустафи Омерову Каламперовићу и Зејнеду Адину Меметовићу. Имање се састоји:

Прво, једно рало баштине у авано мјесто: „Вигар“, које граничи од петока поток; од запада и сјевера општински пут

од југа Брајим Адемов Каламперовић. По процјени одређене комисије уцјенјено круна 381.

Друго, два рала баштине у мјесто звано „Свети Јован“, граничи од истога Зејнед Меметовић гором, од запада и југа Алил Никчевић гором, од сјевера Јусуф Сулов Ђуровић гором. Уцјенјено 648 круна. — Процјена обије њиве завршена 4. фебруара и истог дана саспштено странкама.

Лицитација држаће се 4 марта, 4 априла и 4 маја на лице мјеста. Лицитација треба да положи кауцију од 10% уцјенјене врједности у готовом или сигурном јемству непокретности.

Поменута непокретност на поменуте два рока неће се никоје уступити испод процијенене врједности, а ни на трећем року испод ⅓ процијенене врједности, пошто је исто имање истијема дужитељима заложено.

Овијем се повиљају сви они који би речено имање жељели купити да на поменуте рокове присуствују продаји.

Број 21

Мркојевићи, 5 фебруара 1903.

Кап. Петро Вукировић.

Р. 190 Бр. 70 2—2

Приватне Објаве.

Моје непокретно имање на Његушима, које се састоји из дјелова: Вранаж до, Жутковина, Помрајаниче, Буљев до, Подврбље, у Бару под Ераковиће, све под Срах, Вртиште, Горња Кривача, — затим: пола дјелова Горњи Поноор. Леж са Цијенцем изнад њега у Доњи Поноор — Све ово пројатем из слободне руке.

Ко жели купити нека се обрати директно на мене ради спораума.

Рудолфстал — Босна.

Лабуд Врбица.

Р. 62 Бр. 16 2—3

О Б Ј А В А

Продајем кућу на Цетињу у Катунској улици број 12. Кућа је двокатница и има 6 соба, кухину, теву и вртао, са тврдом материјалом уређена и од влаге утврђена. Ко би жељео исту купити нека се обрати потписатом.

Перо Јовићевић.

Р. 40 Бр. 18 1—3

На знање.

Објава госп. Лабуда Врбице из Босне у 8 броју „Гласа Црногорца“ тек. год. о продаји имања, позаконична је, јер исти нема никакве непокретности на Његушима

Сва у објави именована непокретност неоспорна је влаштина потписаног.

Његуши, 20 фебруара 1903.

Офицер Ђуро Врбица

Р. 43 Бр. 19 1—2

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Са тужним и увједљеним срцем, свима којим еродивцима, пријатељима и познаницима јављам да се мој никад непрежаљени брат

ЗЕКО В. ВУЈАЧИЋ

вој. кап. 1. кл. у пензији у Србији

у понећелник 13 јануара ове године, у 54-тој години свога живота у вјечност преселио, а 14 истог сакраван у Биограду, са почастима које припадају његовом чину и рангу.

Јако дирнут многим одзивима саучешћа, које ми у неколико огромну бол за милим братом ублажују, не могу претрпјети да овим путем не изјавим моју дубоку и вјечиту захвалност, како онима који лично учествоваше у мојој жалости, као: браћи Подгерањима, Љуботињанима, Дулињанима, Трновљанима, Брчелињанима и Вранинашима; тако исто и онима, који било телеграфично, било писмено своје саучешће и жалости изјавише.

Подгор, 18 фебруара 1903.

У име ожаловљене породице:

Марко В. Вујачић.

Р. 132 Бр. 20 1—1